

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnených **1/ J. Z., 2/ R. Z., 3/ V. G.**, proti povinnému **J. M.**, zastúpenému JUDr. J. K., **o vymoženie 2041,43 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 9 Er 665/2005, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 3. decembra 2009, sp.zn. 5 CoE 153/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie povinného **o d m i e t a .**

Oprávneným 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza uznesením z 25. septembra 2006, č.k. 9 Er 665/2005-83 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) zamietol návrh povinného na odklad exekúcie z 30. marca 2006. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 56 ods. 1 Exekučného poriadku. Mal za to, že dôvody povinného (zlé sociálne postavenie) nezakladali nárok na odklad exekúcie, nakoľko nešlo u povinného o stav prechodný, ale naopak, odklad exekúcie by zvyšoval dlh povinného.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 31. októbra 2006, sp.zn. 5 CoE 70/2006 odvolanie povinného odmietol z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Opravným uznesením z 29. januára 2007 sp.zn. 5 CoE 70/2006 opravil v odôvodnení svojho uznesenia nesprávne označenie prvostupňového súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 199/2007 uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. októbra 2006, sp.zn. 5 CoE 70/2006 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 29. januára

2007, sp.zn. 5 CoE 70/2006 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že je potrebné prísne rozlišovať, či v prípade rozhodnutia inak nenapadnuteľného riadnym opravným prostriedkom (odvolaním), príslušné rozhodnutie vydal sudca alebo tak urobil poverený zamestnanec súdu, a podľa toho urobiť aj záver o prípustnosti odvolania. Kým totiž v prípade rozhodnutí sudcov nenapadnuteľnosť niektorých rozhodnutí odvolaniami zákonná úprava priamo predpokladá a ani ústava také rozhodovanie v jedinom stupni nevyklučuje, pri rozhodnutiach vydávaných poverenými zamestnancami je to naopak. Napadnuteľnosť všetkých rozhodnutí poverených zamestnancov odvolaním je totiž bezvýnimočným pravidlom majúcim oporu v základnom zákone štátu. Vychádzajúc z uvedeného dospel k záveru, že odvolanie je prípustné aj proti takému rozhodnutiu, proti ktorému zákon inak odvolanie nepripúšťa, ak vo veci nerozhodoval sudca, ale zamestnanec súdu.

Krajský súd v Trenčíne vrátil vec Okresnému súdu Prievidza ako predčasne predložený z dôvodu, že napadnuté uznesenie vydal vyšší súdny úradník a podľa § 374 ods. 4 O.s.p. a § 372o ods. 1 O.s.p. sa podaním odvolania toto rozhodnutie zo zákona zrušilo a opätovne musí rozhodnúť sudca.

Okresný súd Prievidza uznesením z 11. septembra 2009, č.k. 9 Er 665/2005-139 (vydaným sudcom) návrhy povinného z 30. marca 2006 a 27. februára 2008 na povolenie odkladu exekúcie zamietol a návrh povinného na zastavenie exekúcie z 12. februára 2009 zamietol. Rozhodnutie v časti zamietnutia návrhov na odklad exekúcie odôvodnil tým, že z doložených listinných dôkazov a vyjadrení povinného vyplýva, že ťaživá sociálna situácia a ťaživá zdravotná situácia na strane povinného nie je prechodného charakteru, a teda nie sú splnené podmienky stanovené v § 56 ods. 1 Exekučného poriadku. Taktiež konštatoval, že nie je možné povoliť odklad exekúcie ani podľa ustanovenia § 56 ods. 2 Exekučného poriadku, keďže nebola povolená obnova pôvodného sporového konania a nemožno očakávať zastavenie exekúcie. Návrh na zastavenie exekúcie zamietol z dôvodu, že nezistil žiadne skutočnosti, pre ktoré by bola exekúcia neprípustná, resp. pre ktoré by bolo potrebné exekúciu zastaviť a ani z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008 pod sp. zn. 5 Cdo 199/2007 nevyplýva dôvod na zastavenie exekúcie.

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 3. decembra 2009, sp.zn. 5 CoE 153/2009 uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti (vo výroku o zastavení exekúcie) ako vecne správne s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. potvrdil.

Poukázal na odôvodnenie uznesenia súdu prvého stupňa, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil. Zdôraznil, že zastaviť exekúciu možno iba z dôvodov výslovne uvedených v zákone a pokiaľ povinný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 199/2007, taktiež sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa v tom, že z citovaného rozhodnutia nevyplýva žiadny z dôvodov na zastavenie exekučného konania.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie povinný, ktorý navrhol uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom súdov bola jemu a jeho opatrovníkovi odňatá možnosť konať pred súdom, čo malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a jej nesprávne právne posúdenie. Namietal, že odvolací súd mal rešpektovať rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 199/2007, „vystaviť nové rozhodnutie v duchu rozsudku NS SR v Bratislave“, čo však zámerne neurobil, aby ho poškodil. Odňatie možnosti konať pred súdom malo spočívať aj v tom, že aj vo veciach exekučných má právo vystupovať priamo pred súdom a brániť sa priamo nielen písomnou formou, čo v konkrétnom prípade umožnené nebolo jemu ani jeho opatrovníkovi (manželke), aj keď opakovane súdu oznamoval svoj zlý zdravotný stav a žiadal o vypočutie v mieste svojho trvalého bydliska aj keď nie v tejto veci, ale v iných veciach, ktoré sú mu známe.

Oprávnení 1/ až 3/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie povinného smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/

O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie prvostupňového súdu, pričom nejde o prípad podľa § 239 ods. 1, 2 O.s.p., je nepochybné, že prípustnosť dovolania povinného z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na povinným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a povinnému neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Odňatie možnosti konať pred súdom spočívala podľa dovolateľa v tom, že odvolací súd nerešpektoval rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008, sp. zn. 5 Cdo 199/2007, „vystaviť nové rozhodnutie v duchu rozsudku NS SR v Bratislave“, čo však zámerne neurobil, aby ho poškodil.

Z ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. vyplýva pre súd nižšieho stupňa, povinnosť vychádzať zo záväzného právneho názoru dovolacieho súdu, ktorý je jedine a výhradne určujúci pre rozhodnutie vo veci samej. Pri zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu alebo aj rozhodnutia súdu prvého stupňa dovolacím súdom, koná odvolací súd alebo prvostupňový súd ďalej. Aby právne závery dovolacieho súdu boli súdmi nižších stupňov rešpektované, zákon stanovuje, že právny názor dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí je

pre ne záväzný. Súdny nižších stupňov sú viazané vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu pri posudzovaní otázok hmotného práva aj procesného práva.

V posudzovanej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 199/2007 uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. októbra 2006, sp.zn. 5 CoE 70/2006 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 29. januára 2007, sp.zn. 5 CoE 70/2006 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že odvolanie je prípustné aj proti takému rozhodnutiu, proti ktorému zákon inak odvolanie nepripúšťa, ak vo veci nerozhodoval sudca, ale zamestnanec súdu. Krajský súd v Trenčíne rešpektoval právny názor dovolacieho súdu a vrátil vec Okresnému súdu Prievidza ako predčasne predložený z dôvodu, že napadnuté uznesenie vydal vyšší súdny úradník a podľa § 374 ods. 4 O.s.p. a § 372o ods. 1 O.s.p. sa podaním odvolania toto rozhodnutie zo zákona zrušilo a opätovne musí rozhodnúť sudca. Následne o návrhu dovolateľa z 30. marca 2006 (ako aj 27. februára 2008) na povolenie odkladu exekúcie (a tiež aj o návrhu povinného na zastavenie exekúcie z 12. februára 2009) vo veci rozhodol zákonný sudca tak, že ich zamietol.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti o návrhoch povinného na povolenie odkladu exekúcie z 30. marca 2006 a 27. februára 2008 nadobudlo právoplatnosť 24. septembra 2009, keď žiaden z účastníkov voči nemu nepodal opravný prostriedok. V časti o návrhu povinného na zastavenie exekúcie z 12. februára 2009 nadobudlo právoplatnosť 18. decembra 2009, potom, ako odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa po prejednaní odvolania podaného povinným rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Z uvedeného je zrejmé, že súdy nižších stupňov rešpektovali právny názor vyjadrený v zrušujúcom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008, sp.zn. 5 Cdo 199/2007, keď uznesením Okresného súdu Prievidza z 11. septembra 2009, č.k. 9 Er 665/2005-139 o návrhu povinného na odklad exekúcie z 30. marca 2006 rozhodol konajúci sudca. Dovolací súd zároveň poukazuje aj na odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorý konštatoval, že Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal len právny názor týkajúci sa prípustnosti dovolania bez toho, aby posudzoval skutočnosti odôvodňujúce prípustnosť exekúcie, resp. skutočnosti, pre ktoré by bolo potrebné exekúciu zastaviť. Pokiaľ ide o rozhodnutia súdov nižších stupňov, ktorými rozhodli o návrhu povinného na zastavenie exekúcie z 12. februára 2009, súdy nižších stupňov nemohli byť ani viazané rozhodnutím

dovolacieho súdu, nakoľko predmetom dovolania nebolo rozhodnutie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie, ale iba rozhodnutie o zamietnutí návrhu na odklad exekúcie z 30. marca 2006.

Ďalšia dovolacia námietka povinného spočívala v tom, že aj v exekučných veciach má účastník konania právo vystupovať pred súdom priamo a brániť sa priamo nielen písomnou formou.

Podľa § 251 ods. 4 O.s.p. na výkon rozhodnutia a exekučné konanie podľa osobitného predpisu sa použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak tento osobitný predpis neustanovuje inak. Rozhoduje sa však vždy uznesením.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (písm. a/), súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania (písm. b/), to vyžaduje dôležitý verejný záujem (písm. c/). Podľa odseku 2 tohto ustanovenia v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania.

Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd, keďže nešlo o procesné situácie uvedené v ustanoveniach § 214 ods. 1 písm. a/-c/ O.s.p., na prejednanie odvolania nemusel nariadiť pojednávanie. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd považoval skutkové zistenia súdu prvého stupňa za úplné a ich právne posúdenie súdom prvého stupňa za správne; v dôsledku toho dospel k záveru, že sú dané zákonné dôvody pre potvrdenie odvolaním napadnutého uznesenia (§ 219 O.s.p.).

Exekučné konanie predstavuje v rámci vnútornej stratifikácie civilného procesu druhú fakultatívnu fázu civilného procesu, založenú na dispozičnom princípe. Prvá fáza (nachádzacie konanie alebo základné konanie) predstavuje tú fázu civilného procesu, keď sa poskytuje ochrana tvrdenému subjektívnemu právu, ktoré je ohrozené alebo porušené. Výsledkom je deklaratórne alebo konštitutívne rozhodnutie súdu, ktorým sa konštatuje, či tu subjektívne právo je, alebo nie je (deklaratórne rozhodnutia) alebo sa konštituuje (zakladá, mení či ruší) právo nové v prípadoch konštitutívnych rozhodnutí. Po nadobudnutí vykonateľnosti exekučného titulu sa môže začať druhá fáza civilného procesu, exekučné

konanie. Zo zmyslu a účelu exekučného konania vyplýva, že exekučné konanie je neoddeliteľnou súčasťou poskytovania ochrany už judikovanému nároku a nadväzuje na základné konanie, z ktorého exekučný titul vzišiel. Základným cieľom exekučného konania je dosiahnuť uspokojenie pohľadávky oprávneného, vyplývajúcej mu z exekučného titulu, ktorým je podľa § 41 Exekučného poriadku vykonateľné rozhodnutie súdu, ak priznáva právo, zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok. Z uvedeného vyplýva, že v exekučnom konaní už súd prihliada len na skutočnosti, ktoré nastali po vydaní rozhodnutia, ktoré je exekučným titulom. Na to nadväzuje aj procesná úprava postupu súdu v exekučnom konaní, z ktorej nevyplýva obligatórna povinnosť súdu nariadovať pri návrhoch na zastavenie konania (§ 57 Exekučného poriadku) pojednávanie. Uvedená skutočnosť nariadenia (nenariadenia) pojednávania záleží na úvahe konajúceho súdu a prípadné nenariadenie pojednávania nemožno považovať za odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľ v dovolaní ďalej namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia povinného boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania povinného nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešným oprávneným 1/ až 3/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti povinnému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky však oprávneným 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodali návrh na ich priznanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. septembra 2011

JUDr. V. M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová